

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.4.016:159.9](100)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14958040>

Вітчизняний досвід професійної підготовки майбутніх психологів

Замахіна Світлана Петрівна

аспірантка кафедри фізичної культури та спорту, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», проспект Віталія Грицаєнка, 24, м. Полтава, 36011, Україна, sv.zamahina@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-3622-3977>

Прийнято: 07.02.2025 | Опубліковано: 19.02.2025

***Анотація.** Стаття присвячена професійній освіті майбутніх психологів, яку пояснюємо як процес формування висококваліфікованих фахівців, здатних активно діяти, самостійно приймати оптимальні рішення, постійно вдосконалюватися у трудовій діяльності. Обґрунтовано, що підготовка майбутніх психологів передбачає не лише володіння необхідним обсягом теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а й наявність соціально та професійно важливих якостей, які сприятимуть фаховому й особистісному самовдосконаленню.*

***Мета** статті полягає у розкритті вітчизняного досвіду професійної підготовки майбутніх психологів як важливого питання для наукової чи практичної педагогічної галузі.*

***Методи** дослідження – аналіз і узагальнення наукової літератури, синтез нових наукових ідей.*

***Результати.** Професійну підготовку майбутніх фахівців-психологів необхідно здійснювати за двома основними напрямками: організацією та*

виконанням освітньо-професійної та формуванням особистості психолога, визначення й усвідомлення його професійних інтересів і напрямів спеціалізації. У статті виокремлено низку професійних навичок майбутнього психолога, схарактеризовано специфіку професійної діяльності психолога, яка потребує вміння застосовувати знання на практиці, професійної компетентності і високої відповідальності, визначає особливу важливість формування фахових умінь і навичок.

Висновки. Аналіз і узагальнення наукової педагогічної та психологічної літератури засвідчує, що проблема професійної підготовки майбутніх психологів досить актуальна на теренах педагогічної науки. На підставі результатів дослідження виокремлюємо напрями оптимізації професійної підготовки майбутніх психологів, серед яких: використання інтерактивних форм і евристичних методів та створення для цього психолого-педагогічних умов. Перспективою подальшої наукової розвідки буде виокремлення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх психологів, створення чи дотримання яких уможливить ефективність цього процесу.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні психологи, вітчизняний досвід, підготовки психологів.

Domestic and foreign experience of professional training of future psychologists

Zamakhina Svitlana

Post-graduate student of the Department of Physical Culture and Sports National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Vitalii Hrytsayenko Avenue, 24, Poltava, 36011, Ukraine, sv.zamahina@gmail.com,
<https://orcid.org/0009-0007-3622-3977>

Abstract. *The article is devoted to the professional education of future psychologists, which we explain as the process of forming highly qualified specialists who are able to act actively, independently make optimal decisions, and constantly improve in their work. It is substantiated that the training of future psychologists involves not only possessing the necessary amount of theoretical knowledge, practical skills and abilities, but also the presence of socially and professionally important qualities that will contribute to professional and personal self-improvement.*

Objective. *The purpose of the article is to reveal the domestic experience of professional training of future psychologists as an important issue for the scientific or practical pedagogical field.*

Methods. *Research methods - analysis and generalization of scientific literature, synthesis of new scientific ideas.*

Results. *The conclusions are statements about the professional training of future psychologists, which must be carried out in two main areas: organization and implementation of educational and professional and the formation of the personality of the psychologist, definition and awareness of his professional interests and areas of specialization. The article identifies a number of professional skills of a future psychologist, characterizes the specifics of a psychologist's professional activity, which requires the ability to apply knowledge in practice, professional competence and high responsibility, determines the special importance of the formation of professional skills and abilities, as well as certain professionally significant personal qualities during the training of future psychologists.*

Conclusions. *Analysis and generalization of scientific pedagogical and psychological literature shows that the problem of professional training of future psychologists is quite relevant in the fields of pedagogical science and professional education. Based on the results of research by domestic scientists, we identify areas for optimizing the professional training of future psychologists, including: the use of interactive forms and heuristic methods and the creation of psychological and*

pedagogical conditions for this. The prospect of further scientific exploration will be the identification of pedagogical conditions for the professional training of future psychologists, the creation or observance of which will enable the effectiveness of this process.

Keywords: *professional training, future psychologists, domestic experience, training of psychologists.*

Постановка проблеми. Нині психологічна освіта набула великого суспільного значення, зросла її престижність, підвищився кардинально соціальний статус фахівців з психології. Освітні програми професійної підготовки майбутніх психологів існують практично в усіх університетах України та за кордоном.

Пріоритетним завданням сучасної професійної освіти визначається формування компетентних фахівців, здатних постійно діяти, приймати самостійно рішення, вдосконалюватися постійно у професійній діяльності. Саме це передбачає не тільки оволодіння відповідним обсягом теоретичних знань, практичних навичок і умінь, а й розвиток професійно важливих та соціальних якостей, що сприятиме особистісному та фаховому вдосконаленню особистості, забезпечить її самореалізацію у професійній діяльності. Для вирішення поставленого завдання заклади вищої освіти повинна враховувати вимоги сучасного суспільства до галузі, в якій будуть працевлаштовані випускники [1, с. 12]. Професійна підготовка майбутніх психологів має бути спрямовна на засвоєння студентами відповідних знань, а потому умінь і навичок щодо професійної діяльності, формування цінностей, що є основою їх фахових компетентностей. Саме тому проблема професійної підготовки майбутніх психологів є актуальною та необхідною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання професійної підготовки майбутніх психологів в Україні досліджували: Вінтюк Ю. (2016), Волкова Н. П., Бикова В. О. (2023), Гассаб О. В., Шмаргун В. М. (2022),

Ендеберя І. В., Новік І. І. (2017), Кокун О. М., Безверхий О. С. (2024), Ларіонцева А. (2023); напрями модернізації, або оновлення вищої освіти психологів – Литвин А. В., Руденко Л. А. (2020), Митник О. Я., Євтушенко І. В. (2024), Мурза О. В., Афанасенко Л. А. (2022), Радчук Г. К. (2022), Романовська Д. Д. (2024), Руденко Л., Бідюк Н. (2020); специфіку професійної діяльності психолога – Синишина В. В. (2019), Сірко Р. І., Баклицька О. П. (2022) та інші.

Теорії про розвиток особистості і навчання Литвин А. і Руденко Л. були дуже впливовими у психолого-педагогічній підготовці. Вони підкреслювали важливість соціального контексту в розвитку людини, що стало основою для нових підходів у підготовці психологів [1].

Науковець Кучай О. В. досліджував методи підготовки майбутніх психологів та важливість інтеграції практики та теорії в освіті [2].

Зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх психологів у США та країнах Європи розкрито у наукових працях: Віннікової Л. Ф. (2014), Затворнюк О. М. (2015), Курок В., Химан Г. П. (2023), Манелюк А. (2019), Синишиної В. М., Стойка О. Я. (2019), Сірко Р. І., Баклицької О. П. (2022), Супрун Д. М. (2018) та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Враховуючи широке висвітлення в науці різних аспектів проблеми професійної підготовки майбутніх психологів потребують додаткового дослідження аналітичні питання щодо порівняння вітчизняного і зарубіжного досвіду проблеми професійної підготовки майбутніх психологів, якій присвячено дану статтю. Водночас, проблема професійної підготовки майбутніх психологів залишається недостатньо досліджена, узагальнена та висвітлена у вітчизняній та зарубіжній науці і практиці. Тому вона потребує ще детального вивчення й системного опрацювання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у розкритті вітчизняного досвіду професійної підготовки майбутніх

психологів як важливого питання для наукової чи практичної педагогічної галузі.

Завдання дослідження включають: розкриття вітчизняного досвіду дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх психологів; порівняння освітнього процесу з підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія» до професійної діяльності в Україні; узагальнення аналізу літературних джерел з проблеми дослідження та виокремлення напрямів професійної підготовки майбутніх психологів до застосування інноваційних методик. Саме ці вектори дослідження підкреслюють важливість нового внеску в професійну освіту та становлять вагомий контекст для подальших роздумів та висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фахова підготовка практичних психологів в Україні складається з трьох умовних блоків:

1) теоретико-експериментальний блок підготовки – засвоєння класичних дисциплін психологічного спрямування за допомогою класичних методів (історія психології, загальна психологія, психологія особистості, експериментальна психологія, вікова психологія тощо);

2) блок практичної підготовки з психології – участь студентів у інтерактивних формах освітньої діяльності, таких як: тренінг, дискусія, семінар, майстер-клас;

3) блок з оволодіння практичними методиками і методами, технологіями, що передбачає участь у семінарах-практикумах [2, с. 157].

Під час підготовки компетентних, конкурентноспроможних на ринку праці психологів перед ЗВО стоїть низка завдань. Державним стандартом вищої освіти України спеціальності 053 «Психологія» прописано, що професійною діяльністю випускника є: психічні явища, закономірності їх виникнення, функціонування та розвиток; поведінка, діяльність, учинки; взаємодія людей у малих і великих соціальних групах; психофізіологічні процеси і механізми, які лежать в основі різних форм психічної активності [3, с. 5]

Руденко Л. і Бідюк Н. вважають, що професійну підготовку майбутніх фахівців-психологів необхідно здійснювати за такими напрямками, як: 1) організація та виконання освітньо-професійної діяльності (ефективне засвоєння загальноосвітніх і психологічних дисциплін, опанування умінь і навичок самостійної навчальної та професійної роботи, успішне проходження практики за всіма видами професійної діяльності психолога); 2) формування особистості психолога, визначення й усвідомлення його професійних інтересів і напрямів спеціалізації [4, с. 231].

Наказом Міністерства освіти і науки «Про внесення змін до деяких стандартів вищої освіти» № 1583 від 29 грудня 2023 року було внесено зміни до Державного стандарту вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (затверджений Наказом МОН України від 24 квітня 2019 року №565): до розділу 4 було внесено зміни в спеціальні компетентності 3, 8, 9, 11, що передбачає введення освітніх компонентів щодо надання кваліфікованої психологічної допомоги тим, хто постраждав внаслідок впливу військових дій [5, с. 84].

У той самий час Л. Руденко та М. Бідюк (слідом за з В. Кузовкіним, Н. Скоробогатовою та іншими вченими) вважають суттєвими напрямками модернізації вищої освіти психологів-практиків є:

- формування в майбутніх психологів компетентностей за трьома напрямками (науково-дослідницької діяльності в галузі психології, практичної фахової діяльності та викладання фахових практико орієнтованих навчальних дисциплін);
- постійний розвиток умінь, навичок і особистих якостей комунікації з людьми;
- реалізація психотехнічного підходу при підготовці студентів-психологів;

– розроблення й удосконалення дослідницького інструментарію задля перевірки ефективності навчання студентів методам психоконсультування та психокорекції [5, с. 84].

Відповідно до студентівості підготовки психологів в ЗВО Дубовик О. у складі професійно орієнтованих якостей особистості майбутнього психолога виокремлює три симптомокомплекси: морально-етичний, когнітивно-мисленнєвий, комунікативно-афіліативний [6, с. 11].

Нині компанії-роботодавці у своїх вимогах до кандидатів-психологів пишуть про необхідні компетенції та особистісні якості, якими має володіти кандидат, щоб претендувати на посаду. Тобто, зараз роботодавець ставить вимоги до *hard skills* та *soft skills*. Під поняттям «*hard skills*» розуміються професійні навички, якими можна оволодіти і які можна виміряти. Термін «*Soft skills*» пояснює універсальні компетенції, які складніше виміряти кількісно, адже це особистісні якості, які залежать від характеру людини та набуваються завдяки особистому досвіду.

До *hard skills* можемо віднести, наприклад, такі: рівень володіння іноземною мовою, базові знання із загальної психології чи вміння провести психологічну діагностику клієнта. До *soft skills* належать стресостійкість, комунікабельність, вміння працювати у команді [7, с. 15].

Литвин А. та Руденко Л., слідуючи за Панок В., Матвієнко О. та Затворнюк О., наголошують на важливості процесу професійної підготовки в закладах вищої освіти та пропонують трирівневу модель розвитку професійних компетенцій майбутніх психологів:

I рівень – теоретичне навчання, яке здійснюється традиційними методами й включає вивчення спеціалізованих дисциплін;

II рівень – практична психологія, що передбачає закріплення теоретичних знань через практичну діяльність;

III рівень – освоєння практичних методик і технологій роботи з клієнтами або групами [1, с. 12].

Ларіонцева А., досліджуючи професійну підготовку майбутніх магістрів-психологів, сформулювала загальні вимоги до змісту освіти практикуючих психологів, зокрема:

- зміст підготовки майбутнього психолога має включати такі рівні, як: загальнотеоретичний, теоретично-методичний і практичний;

- наявність практичної складової в освітньому процесі, коли теоретична складова включає теоретичні знання та методологічні принципи, а практична – методики та технології;

- загальна культурна підготовка з використанням життєвого досвіду психолога, які є ключовими для розуміння етичних характеристик населення та його духовних цінностей. У цьому контексті вчена підкреслює, що протягом навчання у закладі вищої освіти студенти повинні не лише здобути необхідні знання з професійних дисциплін, а й сформувати позитивне ставлення до майбутньої професії, розвиваючи відповідні психологічні компетенції, що сприятиме успішній професійній діяльності [8, с. 46-47].

При підготовці майбутніх психологів необхідно враховувати, що професіонал у цій сфері має володіти такими вміннями: гностичними (виявляти психологічні проблеми та визначати оптимальні шляхи їх вирішення, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки); інтерактивно-комунікативними (створювати емпатійні зв'язки, застосовувати методики впливу); діагностичними (знати діагностичні методи, коректно їх використовувати і правильно інтерпретувати отримані результати); дидактичними (здатність навчати як індивідуально, так і в групі); проектувальними (планувати власну поведінку, стратегію життя, поведінку клієнтів і можливі варіанти розвитку соціальних ситуацій); проведенням профілактичних заходів (запобігання девіантної поведінки); експертною діяльністю та корекцією [9, с. 33].

Основними видами професійної діяльності психолога А. Ларіонцева називає такі уміння, як:

- комунікативні – уміння йти на контакт, комунікувати з людьми, спілкуватися з ними та уміння їх переконувати, обґрунтовуючи свою точку зору;
- діагностичні – уміння провести опитування, тестування, застосування прийомів психологічної корекції тощо;
- дослідницькі – уміння формулювати психологічну проблему, організувати і проводити психологічне дослідження, обробляти дані, їх аналізувати та узагальнювати;
- дидактичні навички – вміння навчати, сприяючи особистісному розвитку та психокорекційній діяльності, що забезпечує формування поведінки людини, організацію її соціально-психологічної діяльності і розвиток вміння модерувати психологічні заходи;
- проєктувально-корекційні навички – оволодіння психологічними методами та методиками корекції, вибудовування стратегії та тактики; розроблення та реалізація психо-корекційних програм «Я-концепція» у клієнтів, адаптацію до нових реальних умов [8, с. 47].

Як зазначає Чіп Р. із співавторами, особливістю професійної діяльності психолога є вміння застосовувати отримані знання, методи та методики на практиці, що відповідає фаховим компетентностям і високій відповідальності психолога, визначає важливість формування професійних якостей у процесі підготовки майбутніх психологів [10, с. 95].

Деякі дослідники (Дубовик О., Вінтюк Ю., Митник О., Євтушенко І.) розглядають проблему професійної підготовки майбутніх психологів з вузькопрофесійних позицій, виділяючи ряд суто психологічних аспектів:

- професіоналізація особистості;
- формування самосвідомості професіонала;
- становлення Я-концепції;
- формування фахових компетентностей.

Вінтюк Ю. зазначає, що психологічна освіта в Україні за останні два десятиліття зазнала суттєвих змін, і сама спеціальність із рідкісної стала однією з масових професій [11, с. 93]. Водночас науковець підкреслює ще один важливий аспект цієї проблеми — особистісний. Він вважає, що складні психологічні завдання, які стоять перед фахівцями сьогодні, можуть вирішити лише творчі, високоосвічені професіонали, здатні організувати свою професійну діяльність, готові до безперервного навчання та володіють мистецтвом самопізнання і самовдосконалення. Тому він відзначає, що проблема підготовки майбутніх спеціалістів набуває важливого соціального значення, і вся увага суспільства сьогодні зосереджена на цьому питанні [12, с. 338].

Для якісної підготовки майбутніх психологів важливими є компоненти особистісного розвитку, засвоєння основ надання психологічної допомоги, розвиток соціальної активності, формування професійного мислення та креативності, фахової компетентності. Саме ці дороговкази сприяють формуванню Я-концепції особистості майбутнього психолога, розвиток у його свідомості критичного мислення та здібностей прогнозувати та імпровізувати події. Формування творчого потенціалу майбутнього психолога має відбуватися свідомо з елементами самовизначення у психологічній практиці, прийняття відповідальності за наслідки роботи.

Професійна діяльність психолога включає також психодіагностику, психологічну корекцією та психологічне консультування. Для професійного та якісного виконання психологічної діагностики, консультування та корекції практичному психологу потрібна спеціальна підготовка у ЗВО [13, с. 65].

До професійно-діяльнісних якостей психолога відносяться: аналітичне та конструктивне мислення, спостережливість, самостійність, об'єктивність, позитивна «Я-концепція», соціально зрілий інтелект, вміння слухати і розуміти співрозмовника, комунікабельність, проникливість, незалежність, емоційна стабільність та стійкість до стресу, креативність, рефлексивність,

здатність адаптуватися до різних умов та факторів діяльності, домінантність, відповідальність, цілеспрямованість, готовність до встановлення контактів, вміння їх підтримувати, зберігати емоційне самовладання під час спілкування, емоційна привабливість для інших, інтелектуальність, висока чутливість, здатність покладатися на себе при прийнятті рішень, вміння переносити невизначеність, щирість у стосунках з людьми та здатність ставити реалістичні цілі, організаторські здібності [14, с. 12].

На думку Гулько Т., Рибалко Л., сучасний фахівець має володіти емоційною, інтелектуальною та прогностичною формами емпатії; емоційною стійкістю, магнетизмом, динамізмом та суб'єктністю [15, с. 25].

Ключовим аспектом професійної підготовки майбутніх практичних психологів є практичний тренінг, що включає ознайомлення студентів із основами психологічного консультування та корекційної роботи, методикою проведення соціально-психологічних тренінгів, психолого-педагогічної терапії та психодіагностики. Важливим елементом практичної підготовки є також вивчення студентами основних підходів зарубіжної (психодинамічний, поведінковий, когнітивний, гуманістичний тощо) та вітчизняної консультативної та терапевтичної психології, а також особливостей консультування та корекції учнів різних вікових категорій (молодших школярів, середніх класів, старшокласників).

Одним із напрямків удосконалення та модернізації професійної підготовки майбутніх психологів є впровадження інтерактивних форм і евристичних методів, а також створення відповідних психолого-педагогічних умов для цього.

До таких умов, на погляд Рибалко Л., слід віднести:

- 1) створення творчої атмосфери навчального процесу;
- 2) ініціювання пошукової активності за рахунок використання евристичних методів навчання;

3) навчання студентів способам вирішення проблемних завдань [16, с. 405].

Згідно з професійним стандартом, професійний розвиток практичного психолога визначається через компетенції, дев'ять з яких є загальними, а шість – професійними, що включають групи трудових дій. Таким чином, основними видами діяльності практичних психологів в закладах освіти є:

- профілактика – своєчасне попередження відхилень у розвитку особистості, міжособистісних стосунках, а також запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;

- проосвіта – формування соціальних і психологічних компетенцій учасників освітнього процесу;

- діагностика – виявлення причин труднощів у навчанні, інтелектуальному розвитку, соціально-психологічній адаптації; дослідження і визначення індивідуальних особливостей динаміки розвитку особистості тощо;

- корекція – усунення виявлених труднощів у соціально-психічному розвитку учнів, зменшення ризиків проблем адаптації до освітнього середовища та девіантної поведінки;

- консультування – багатофункціональний вид індивідуальної та групової роботи, спрямований на вирішення запитів учасників освітнього процесу;

- освітня та організаційно-методична діяльність – вміння організовувати власну роботу, планувати і підготовляти виконання трудових функцій, організовувати ефективну освітню діяльність, а також брати участь у створенні, підтримці та розвитку психологічно безпечного середовища в навчальному закладі та веденні звітної документації [17, с. 45].

На основі проведеного аналізу психологічних досліджень можна стверджувати, що становлення здобувача як майбутнього фахівця супроводжується процесом «професіоналізації» психологічних станів і

процесів, розвитком професійної орієнтації та самостійності, а також загальним соціальним і духовним «дозріванням» студента.

Основи професіоналізації особистості закладаються під час професійної підготовки у вищих навчальних закладах, де поєднуються такі сутнісні складові, як творча, професійна, пізнавальна та регулятивна діяльність. Адже зміст професії реалізує творчий потенціал людини, який висуває нові вимоги до професійної підготовки та професіоналізації протягом усього життя. Сучасність вимагає професіоналізму, основою якого є фахові компетенції, що дозволяють виконувати професійну діяльність на високому рівні [18, с. 651].

Досліджуючи проблему професійної підготовки майбутніх психологів у вищих навчальних закладах, вчені виявили низку труднощів, що існують у вітчизняних ЗВО, а саме:

- відсутність початкової психологічної підготовки у абітурієнтів;
- невідповідність рівня знань студентів на початкових етапах навчання щодо структури та змісту психологічної науки, а також функціональних обов'язків психолога;
- розбіжність між життєвими і науковими психологічними знаннями, недостатня практична значущість академічної психології;
- низький рівень практико-орієнтованості професійної підготовки;
- невідповідність уявлень студентів про зміст психології та їхні функціональні обов'язки на початку навчання;
- недостатня практична значущість академічної психології;
- слабка практико-орієнтованість підготовки, що знижує мотивацію студентів до вивчення психологічних дисциплін, призводить до недостатнього освоєння ефективних методів роботи та негативно позначається на їхній готовності до професійної діяльності [19, с. 232].

Висновки. Аналіз і узагальнення наукової педагогічної та психологічної літератури засвідчує, що проблема професійної підготовки майбутніх психологів досить актуальна на теренах педагогічної науки й професійної

освіти. Чимало науковців досліджували цю проблему, обґрунтовуючи її важливість і специфіку. На підставі результатів дослідження вітчизняних науковців виокремлюємо напрями оптимізації професійної підготовки майбутніх психологів, серед яких: використання інтерактивних форм і евристичних методів та створення для цього психолого-педагогічних умов. Перспективою подальшої наукової розвідки буде виокремлення педагогічних умов професійної підготовки майбутніх психологів, створення чи дотримання яких уможливить ефективність цього процесу.

Список використаних джерел

1. Литвин А., Руденко Л. До проблеми професійної підготовки психологів у закладах вищої освіти. Сучасні тенденції розвитку освіти й науки: проблеми та перспективи. 2020. № 7. С. 10–14.
2. Кучай О. В. Професійна підготовка майбутніх психологів у ВНЗ України. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2018. № 291. С. 155–158.
3. ДСВОУ 564:2019. Стандарт із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія». Вид. офіц. Київ, 2019. С. 5.
4. Руденко Л., Бідюк Н. Проблеми професійної підготовки психологів у вищій школі. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. 2020. № 2(21). С. 230–247.
5. Митник О. Я., Євтушенко І. В. Проблема підготовки психологів у контексті викликів війни. Професійна підготовка психологів в Україні: стратегічні завдання: матеріали всеукр. круглого столу (м. Київ, 23 квіт. 2024 р.). Київ. 2024. С. 82–85.
6. Дубовик О. М. Особливості професійно орієнтованих особистісних якостей майбутнього психолога спеціальних закладів освіти: автореф. дис. ... канд. псих. наук. Київ, 2017. 19 с.

7. Гассаб О. В., Шмаргун В. М. Ключові аспекти фахової підготовки психологів у закладі вищої освіти. Теоретичні та практичні аспекти підготовки психологів у закладах вищої освіти: матеріали міжнар. наук.-практ. вебінару (м. Київ, 24 лют. 2022 р.). Київ. 2022. С. 15–17.

8. Ларіонцева А. Теоретико-аналітичний дискурс поняття професійної готовності до майбутньої діяльності майбутніх магістрів психології ЗВТО. Вісник НАУ. 2023. No 1(22). С. 44–51.

9. Волкова Н. П., Бикова В. О. Індивідуальний стиль професійної діяльності майбутніх психологів: сутність та шляхи формування в освітньому процесі закладу вищої освіти. Alfred Nobel University Journal of Pedagogy and Psychology. 2023. No 2(26). С. 32–43.

10. Чип Р. С., Кормило О. М., Гончаровська Г. Ф. Підготовка майбутніх психологів у процесі психологічної реабілітаційної практики. Теоретичні та практичні аспекти підготовки психологів у закладах вищої освіти: матеріали міжн. наук.-практ. вебінару (м. Київ, 24 лют. 2022 р.). Київ. 2022. С. 95–97.

11. Вінтюк Ю. Професійна підготовка майбутніх психологів: проблема та її складові. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. No 3. С. 92–102.

12. Рибалко Л. М., Замахіна С. П., Гулько Т. Ю. Професійна підготовка майбутніх фахівців у ЗВО в умовах євроінтеграції освітнього простору. Contemporary problems of pedagogy amidst the European integration of educational environment: theory and practice: Scientific monograph. Riga, 2023. С. 336–350.

13. Синишина В. В. Особливості професійної підготовки майбутніх практичних психологів у контексті сучасних вимог. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2019. No 63(1). С. 65–69.

14. Рибалко Л. М., Гулько Т. Ю., Романенко Б. В. Якісна освіта студентів – запорука професіоналізму викладача. Теорія і методика професійної освіти: колективна монографія. Чернігів, 2024. С. 6–19.

15. Гулько Т., Рибалко Л. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану в Україні. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2023. № 2(10). С. 20–27.

16. Рибалко Л. Напрями модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту в умовах воєнного стану. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2024. № 3К(176). С. 404–409.

17. Палько Т. В. Компетентність практичного психолога та її формування в умовах післядипломної педагогічної освіти. Теоретичні та практичні аспекти підготовки психологів у закладах вищої освіти: матер. всеукр. наук.-практ. семін. з міжн. участю (м. Київ, 31 бер. 2021 р.). Київ: НУБіП України. 2021. С. 44–47.

18. Гулько Т. Ю., Косяк О. В. Професіоналізація майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту на засадах синергетичного підходу. Вісник науки та освіти. 2023. № 11(17). С. 651–662.

19. Руденко Л., Бідюк Н. Проблеми професійної підготовки психологів у вищій школі. Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. 2020. № 2 (21). С. 230–347.